

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка

**Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О.М. Лазаревського**

Кафедра історії України, археології та краєзнавства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Завідувач кафедри

А.М. Остряко

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
У СТАРШІЙ ШКОЛІ**

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма 014 Середня освіта (Історія)

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року.

Розробники: Петреченко Ірина Євгенівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Мова навчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі» є обов'язковим освітнім компонентом освітньої програми 014 «Середня освіта (Історія)» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр середньої освіти, вчитель історії закладів загальної середньої освіти».

Розмаїття поглядів, численні міфологемами щодо події, які відбувалися в історії України впродовж ХХ – ХХІ століть, залишають актуальними цілий рід проблем новітньої історії України. Зокрема, дотепер серед науковців точаться дискусії з приводу ключових процесів українського націєтворення та державотворення за новітньої доби, причин, характеру, перебігу національно-визвольних рухів на українських теренах у ХХ ст., проблем внутрішньої та зовнішньої політики України на сучасному етапі та ін. Звернення до цих проблем майбутніх вчителів історії ЗЗСО є цілком обґрунтованим і вельми важливим. Вітчизняна історія відіграє важливу роль світоглядну та суспільно-виховну функцію, виступає засобом формування національної свідомості, почуття громадянства, виховання патріотів своєї країни, сприяє формуванню активної громадянської позиції у представників молодого покоління, які здатні розуміти виклики сучасного глобалізованого світу, критично їх осмислювати та дієво на них реагувати.

Метою навчальної дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі» є оволодіння основними проблемними питаннями новітньої історії України, вмінням самостійно здобувати нові знання після завершення вищої школи та застосовувати ці знання у практичній роботі вчителя історії, формування у майбутніх вчителів національно-культурної ідентичності, патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції.

Завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі»:

- формування у студентів знань про актуальні проблеми історії України новітньої доби;
- аналіз головних здобутків і новітніх підходів історичної науки у питаннях новітньої історії України;
- розвиток у студентів історичного, критичного та творчого мислення, вміння критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, здатності розуміти загальний хід історичного процесу, проблеми, що стоять перед суспільством, країною та світом, аргументовано, на основі історичних фактів, висловлювати власні погляди на ту чи іншу проблему,
- формуванню у студентів понятійного апарату, потрібного у практичній професійній діяльності;
- розвиток вміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності вчителя історії у ЗЗСО;
- використання інноваційних технологій в процесі вивчення навчальної дисципліни та формування у студентів здатності використовувати ці технології в освітньому процесі у ЗЗСО;
- виховання поваги до історичного минулого України, почуття патріотизму та національної гідності;
- формування політичної та правової культури, свідомості, активної громадянської та соціальної позиції.

Предметом навчальної дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі» є історія українського народу та інших народів, які мешкали (мешкають) на території сучасної України у від початку ХХ ст. до сьогодення, процеси, що відбуваються у суспільно-політичній, соціально-економічній, культурній сферах на українських землях за новітньої доби.

Програма навчальної дисципліни складається з 3 змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Суспільно-політичні процеси на українських землях на початку ХХ ст.

Змістовий модуль 2. Українські землі у складі інших держав за новітньої доби.

Змістовий модуль 3. Становлення та розбудова незалежної України.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	12	10
- практичні / семінарські	14	6
- самостійна робота студента	64	74

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення дисципліни.

Міждисциплінарні зв'язки з такими навчальними дисциплінами: «Актуальні проблеми педагогіки», «Методика навчання історії у старшій школі», «Методологія та організація наукових досліджень», «Історичне краєзнавство у старшій школі», «Сучасні інформаційні технології та методика застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі та наукових дослідженнях».

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми новітньої історії України у старшій школі»:

ЗК 1. Здатність цінувати українську культуру і мультикультурність у суспільстві, діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 2. Здатність до оригінального та критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність до неперервного навчання, опанування нових знань та способів мислення з високим ступенем автономії.

ЗК 5. Здатність до генерування нових науково-теоретичних і практико-спрямованих ідей, критичного осмислення проблем у галузі освіти, педагогіки, історії та на межі цих галузей знань, до пошуку ефективних шляхів виявлення та розв'язання проблем, пов'язаних з професійною педагогічною діяльністю у різних середовищах.

ЗК 6. Здатність ефективно використовувати усно/письмово державну мову в усіх сферах суспільного життя, іноземну мову для професійного спілкування та розуміння іншомовних професійних текстів.

ФК 1. Здатність розуміти наукові здобутки у сфері освіти, педагогіки та

історії, враховувати їх у професійній діяльності та запроваджувати в освітній процес закладів загальної середньої освіти.

ФК 2. Здатність здійснювати наукові дослідження на засадах академічної доброчесності, опрацьовувати наукові та інформаційні джерел з педагогіки та історії, здатність до написання доповідей, статей.

ФК 3. Здатність організувати освітній процес у закладах загальної середньої освіти та управляти ним на засадах особистісно-орієнтованої та суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

ФК 4. Знання та володіння на фаховому рівні методами навчання історії, виховання та розвитку учнів.

ФК 5. Здатність запроваджувати інноваційні технології в освітній процес закладів загальної середньої освіти, здатність моделювати зміст навчання історії відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК 6. Здатність забезпечувати учням здобуття освіти державною мовою, формувати їх мовно-комунікативні уміння.

ФК 7. Здатність доносити знання до учнів закладів загальної середньої освіти, формувати мотивацію та організувати їхню пізнавальну діяльність при трансляції знань з історії.

ПРН 1. Знання провідних засад теорії навчання та методики навчання історії.

ПРН 3. Знання та розуміння теорії, методики і методології наукових досліджень з педагогіки та методики навчання історії на засадах академічної доброчесності.

ПРН 4. Здатність використовувати різноманітні форми і методи навчання історії, розвитку та виховання учнів у закладах загальної середньої освіти.

ПРН 5. Здатність забезпечувати набуття учнями закладів загальної середньої освіти системних знань про факти, події, явища в Україні та світі ХХ–ХХІ ст. з позицій цінності життя людини і досвіду українського державотворення в контексті світового історичного процесу, здатність поглиблювати інтерес учнів до історії як сфери знань і навчального предмета.

ПРН 6. Здатність добирати і використовувати сучасні інноваційні технології навчання історії, виховання і розвитку учнів.

ПРН 7. Здатність формувати у здобувачів освіти навички самостійної роботи.

ПРН 8. Здатність розвивати критичне та творче мислення учнів і формувати їх ціннісне ставлення до подій минулого та сучасного життя.

ПРН 9. Здатність сприяти розвитку особистості учня, яка має патріотичний світогляд, займає активну громадянську позицію, розуміє виклики глобалізованого світу через засвоєння історичних явищ і процесів, що стосуються історії України ХХ–ХХІ ст. та її місця у світі.

ПРН 11. Здатність аналізувати історичні події, явища та процеси у світі загалом та в Україні зокрема.

ПРН 12. Здатність визначати та аналізувати актуальні проблеми та наукові досягнення в галузі освіти, педагогіки та історичної науки.

ПРН 13. Вміння визначати актуальні напрями педагогічних досліджень, виконувати оригінальні наукові дослідження з педагогіки та методики викладання історії на засадах академічної доброчесності, готувати наукові статті та доповіді з педагогічних та історичних наук, аналізувати інформаційні джерела.

ПРН 14. Здатність до творчої, самостійної діяльності, використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, оцінювання та забезпечення якості

виконуваних робіт, створення проєктів та їх публічного захисту.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання результатів навчання:

а) активність на лекційному занятті	до 2 балів
б) робота на практичному занятті	до 6 балів
в)самостійна робота: проект з презентацією	до 21 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

5-6 балів – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал (основну і додаткову літературу, джерела), має глибокі знання, якими упевнено оперує, виявляє розуміння історичних процесів, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконливо їх аргументувати, може аналізувати історичну інформацію, здатний презентувати власне розуміння, оцінку історичних явищ, впевнено працює з історичною картою.

4 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом (опрацював основну і частково додаткову літературу і джерела), узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику історичних явищ, визначення понять, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнювати та застосовувати набуті знання.

3 бали – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, загалом правильно розуміє історичні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини та певні неточності як у викладі матеріалу, так і у висновках, аргументація слабка.

2 бали – студент за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито.

1 бал – студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, головний зміст матеріалу не розкрито.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на самостійне опрацювання, і виконується у формі проєктів з їх наступною презентацією. В залежності від якості виконання оцінюється від 1 до 21 балів.

Складання екзамену. Якщо студент отримав протягом навчальних модулів 35 і більше балів, має можливість підвищити свій рейтинг під час складання екзамену, але не більше, ніж на 25 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
83 – 89	B	добре
75 – 82	C	
68 – 74	D	задовільно
60 – 67	E	

35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Суспільно-політичні процеси на українських землях на початку XX ст.

Тема 1. Українська національна революція та державотворчі процеси 1917 – 1921рр.

Перша світова війна та її вплив на радикалізацію українського національного руху.

Лютнева буржуазно-демократична революція піднесення національно-визвольного руху в Україні. Українські політичні партії. Створення і діяльність Центральної Ради, її боротьба за автономію України. Діяльність національного конгресу. I-ий та II-ий універсали Центральної Ради. Завоювання Української автономії. Більшовицький переворот в Петрограді, зміни в Україні. III-ий універсал та проголошення Української Народної Республіки. I-ий Всеукраїнський з'їзд Рад. Проголошення більшовицької ради в Україні. Відносини між Радянською Росією і УНР. Інтервенція Радянської Росії в Україні. IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності України. Брестський мир в Україні. Німецькі та австрійські війська в Україні. Повстансько-партизанська боротьба.

Українська держава гетьмана П. Скоропадського. Внутрішня і зовнішня політика. Політика радянської влади в Україні в 1919 – 1920 роках. «Воєнний комунізм». Прийняття першої Конституції УСРР та радянське будівництво. Червоний терор.

Директорія УНР. Трудовий конгрес. Західноукраїнська Народна Республіка та її устрій. Створення Української Галицької армії. Війна з Польщею. Проголошення Акту злуки УНР та ЗУНР. Денікінщина. Війна УНР за незалежність. Радянсько-польська війна. Завершення громадянської війни, її підсумки та уроки. Ризький мир і українське питання.

Уроки українського державотворення 1917 – 1921 рр. і актуалізація їх досвіду на сучасному етапі.

Тема 2. Крим у період війн і революцій (1917 – 1921 рр.)

Кримськотатарська революція 1917 – 1919 рр. Перший Курултай кримськотатарського народу. Проголошення Кримської народної республіки. Прийняття Конституції Кримської народної республіки. Лідер кримськотатарського національного руху Номан Челебіджіхан.

Встановлення радянської владі в Криму у 1918 р.

Крим у політиці Української Центральної Ради. Похід П. Болбочана на Крим 1918 р.

Крайовий уряд Сулеймана Сулькевича. Крайовий уряд Соломона Крима.

Боротьба за Крим у 1919–1920 р. Встановлення більшовицького режиму у Криму.

Змістовий модуль 2. Українські землі у складі інших держав за новітньої доби

Тема 3. Міжвоєнна доба: дві долі одного народу.

Радянська Україна: реалізована утопія. Державно-правовий статус УСРР. Політичний устрій республіки. Утворення СРСР і остаточна ліквідація суверенітету УСР. Національна політика в Україні в 20-х роках. Українізація. Український націонал-комунізм. Боротьба тоталітарного режиму проти інакомислення, утвердження політичного та ідеологічного монополізму комуністичної партії. Утворення адміністративно-командної системи управління.

Становище західноукраїнських земель у міжвоєнний період в системі політичних режимів Польщі, Чехословаччини та Румунії. Особливості формування громадсько-політичної інфраструктури західних українців, напрямки української суспільно-політичної думки.

Українські державницькі сили 20-х – 40-х рр. ХХ ст., їх програмні цілі та діяльність. Український націоналізм в контексті праворадикальних та тоталітарних рухів 20-х – 30-х років ХХ ст.

«Українське питання» у політиці європейських держав напередодні вибуху Другої світової війни. Проголошення незалежності Карпатської України.

Тема 4. Кримська АРСР.

Політика більшовиків у Криму у 1920-х рр. Голод 1921–1923 рр.

Політика коренізації (татаризації) в Криму. Розвиток культури і освіти кримськотатарського народу

Радянізація Криму.

Тема 5. Українські землі у роки Другої світової війни.

Формування нових кордонів України. Приєднання Західної України до УРСР. Радянізація західноукраїнських земель: методи проведення та наслідки. Створення надзвичайних органів державної влади і державного управління. Репресії, депортації.

Українські землі в роки німецько-радянської війни. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 р. Німецько-нацистський режим на тимчасово окупованій території.

Особливості розгортання Руху Опору в Україні. Діяльність ОУН–УПА. Державотворчі процеси на українських землях під час Другої світової війни.

Наслідки Другої світової війни для України. Зміни соціальної та національної структури населення України у повоєнний період. Відновлення політичних репресій в Україні. Збройна боротьба проти тоталітарного режиму в Західній Україні у другій половині 40-х – початку 50-х рр. ХХ ст.

Кримські татари в умовах німецької окупації Криму. Кримськотатарський «колабораціонізм». Депортація населення Криму 1944 р.: причини, перебіг і наслідки. Життя і побут спецпереселенців.

Тема 6. Суспільно-політичні трансформації (1945 – 1991 рр.)

Післявоєнна відбудова України.

Причини та передумови передачі Кримської області УРСР 1954 р. «Міф» про подарунок М. Хрущова. Становище Криму у складі УРСР. Розбудова економіки

Криму. Етнонаціональна політика радянської влади у Криму у другій половині 1940-х – 1980-х рр.

Політика десталінізації та її вплив на українське громадське та культурне життя.

Еволюція українського опозиційного руху в Україні (середина 1950-х – середина 1980-х років): від культурництва «шістдесятників» до організованої політичної опозиції дисидентів. Інституційні форми дисидентського руху. Українська Гельсінська Спілка, пошуки нових форм боротьби та ступінь їх впливу на українську громадськість. Національно-визвольні рухи у європейських державах «соціалістичного табору» та посилення відцентрових настоїв в українському суспільстві.

Реабілітацій кримських татар. Розвиток національного руху кримських татар у 1960 – 1980х рр. Політичні процеси і переслідування кримських татар. Мустафа Джамілев та Петро Григоренко у боротьбі за право кримських татар повернутися на історичну батьківщину

Українське суспільство в умовах деструкції радянської тоталітарної системи (перебудови) у другій половині 1980-х рр. Кристалізація державницького напрямку в діяльності політичних партій та організацій. Народний Рух України. Перемога національно-демократичних сил на виборах до місцевих рад у західних областях України (1990 р.) і усунення компартійних структур від участі у державних органах влади. Декларація про державний суверенітет України. Політична боротьба в Україні навколо підписання «нового» союзного договору.

Змістовий модуль 3. Становлення та розбудова незалежної України

Тема 7. Державотворчі процеси у незалежній Україні (з 1991 р. до 2014 рр.)

Розпад СРСР. Відновлення і розбудова незалежності України. Особливості посттоталітарного суспільства та його вплив на державотворчі процеси в Україні. Участь населення у державотворчих процесах. Ядерне роззброєння. Конституція України 1996 р. Суспільно-політичне життя в Україні другої половини 1990-х років. Проблема формування духовного простору України і консолідації нації; суперництво архаїчних та модерних ідей у національному інтелектуальному середовищі щодо перспектив розвитку країни. Загострення політичної ситуації в Україні восени 2001 – навесні 2002 рр. Вибори Президента України 2004 р. В. Ющенко. Зростання громадської активності населення. Помаранчева революція. Політичний розвиток України в 2004 – 2014 роках.

Тема 8. Крим у незалежній Україні

Процес повернення кримських татар у цифрах. Інтеграція кримськотатарських репатріантів в українське суспільство: успіхи та проблеми.

Створення АР Крим в Україні.

Кримське питання в українсько-російських відносинах 1991 – 2014 рр.

Кримськотатарський рух після здобуття Україною незалежності. Другий Курултай кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Меджліс – представницький орган влади кримськотатарського народу. Мустафа Джамілев. Рефат Чубаров.

Початок діалогу центральної влади та політичних лідерів кримських татар. Кримські татари і кримська влада. Ключові події, протидія «кримському» сепаратизму. Конституційні питання. Створення при Президентові України Ради представників кримськотатарського народу.

Гуманітарна політика української влади у Криму.
Відродження кримськотатарської культури наприкінці ХХ ст.

Тема 9. Українське державотворення на сучасному етапі: успіхи та виклики.

Революція Гідності. Небесна Сотня.

Збройна агресія Росії проти України.

Початок окупації АР Крим Російською Федерацією. Псевдореферендум у Криму.
Позиція кримських татар у питанні щодо входження Криму до РФ. Позиція міжнародного співтовариства щодо анексії Криму Росією.

Посилена російська мілітаризація Криму. Порушення прав людини в Криму.
Переслідування представників кримськотатарського народу

Президентські вибори 2014 року. П. Порошенко. Євроінтеграційний курс України. Реакція Росії.

АТО, ООС. Війна українського народу проти військової агресії Російської Федерації.

Основні принципи зовнішньої політики незалежної України. Україна в діяльності міжнародних організацій. Участь у миротворчих акціях.

Україна у сучасному світі і проблема вибору геополітичних орієнтирів.

Інтегрування України в європейське і світове товариство.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Суспільно-політичні процеси на українських землях на початку ХХ ст.												
Тема 1. Українська національна революція та державотворчі процеси 1917 – 1921рр.	8	2				4	8	2				6
Тема 2. Крим у період війн і революцій (1917 – 1921 рр.)	8		2			8	8	2				6
Разом за змістовим модулем 1	16	2	2			12	16	4				12
Змістовий модуль 2.												
Українські землі у складі інших держав у ХХ ст.												
Тема 3. Міжвоєнна доба: дві долі одного народу.	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Кримська АРСР.	6	2				4	6					6
Тема 5. Українські землі у роки Другої світової війни.	8		2			6	8	1				7
Тема 6. Суспільно-	12	2	2			8	12	1				11

політичні трансформації (1945 – 1991 рр.).												
Разом за змістовим модулем 2	36	6	6			24	36	2				34
Змістовий модуль 3.												
Становлення та розбудова незалежної України												
Тема 7. Державотворчі процеси у незалежній Україні (з 1991 р. до 2014 рр.)	8	2				6	8					8
Тема 8. Крим у незалежній Україні.	12	2				10	12	2				10
Тема 9. Українське державотворення на сучасному етапі: успіхи та виклики.	18		6			10	18		4			14
Разом за змістовим модулем 4	38	4	6			28	38	2	4			32
Усього годин	90	12	14			64	90	6	4			80

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин на денному відділенні	Кількість годин на заочному відділенні
1	Кримськотатарська революція 1917 – 1918 рр.	2	
2	Український самостійницький рух наприкінці 20-х – у 40-і роки	2	
3	Друга Світова війна: суспільно-політичні трансформації на українських землях.	2	
4	Національно-визвольний рух на українських землях у 1950 – 1980-х рр.	2	
5	Крим в умовах російської окупації (2014 – 2021).	2	2
6	Війна проти російської агресії на Сході України – боротьба за незалежність України.	2	2
7	Державна символіка України: від витоків до сучасності.	2	
Усього годин практичних занять		14	4

Теми для самостійної роботи

Державотворчі процеси 1917 – 1921 рр.: успіхи, прорахунки, уроки.

Крим у політиці українських урядів 1917 – 1921рр.

Сталінський терор і нищення української нації.

Центри українського національно-визвольного руху у міжвоєнний період (1918 – 1939 рр.).

Роль шестидесятників у національно-культурному відродженні України

Дисидентський і правозахисний рух в Україні як прояв національно-визвольного руху.

Український національно-визвольний рух у другій половині 1980-х рр. – на початку 1990-х рр. та його роль у проголошенні незалежності України.

Конституційний процес в Україні.

Зовнішня політика незалежної України.

Інтеграція України в європейське і світове товариство: перспективи та складнощі.

Методи навчання

У процесі проведення навчальних занять (лекційних і практичних) передбачено застосовувати такі методи:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемний;
- проблемно-пошуковий;
- дослідницький;
- інтерактивні методи навчання.

Методи контролю

Усне опитування.

Індивідуальні завдання.

Доповіді.

Студентські проекти-презентації.

Іспит.

Засоби діагностики успішності навчання

Активна робота на лекційних заняттях.

Виступи на практичних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи.

Підготовка та захист доповідей, проєктів-презентацій;

Розподіл балів за темами

	Поточне оцінювання та самостійна робота									Підсумковий екзамен	Сума
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
Тема	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
Бали	8	9	9	8	7	9	8	7	10	25	100

Розподіл балів за видами роботи

Види оцінювання	Кількість балів
Робота студента на лекційному занятті (активність під час дискусій)	12
Робота студента на практичному занятті (у т. числі усна доповідь, доповнення, активність під час дискусій)	42
Виконання завдань для самостійної роботи	21
Іспит	25
Усього	100

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма навчальної дисципліни.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Методичні матеріали до семінарських занять.
4. Завдання для самостійного опрацювання.
5. Історичні карти, мультимедійний проектор, презентації Power Point.
6. Питання для підсумкового контролю знань (іспит).

Рекомендовані джерела інформації

Основні

Бойко О.Д. Історія України: Посібник. Київ:Академія, 2014. 720 с.

Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946 – 1985). Київ, 1999.

Грицак Я.Й. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX століття. – 2-ге вид. Київ: Генеза, 2000.

Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів, 1999. 224 с.

Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.Литвин та ін. Київ: Вища школа, 2002. 403 с.

Історія України XX – початку XXI століття: Навч. посібник / За заг. ред. Смолія В.А. Київ, 2004.

Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. Київ: Наук. думка, 2013. 1056 с.

Литвин В. Історія України: підручник / відп. ред.. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2013. 991 с.

Литвин В. Україна: від бюрократичної «перебудови» до народної революції (1985–1991 рр.) – К.: Видавничий дім «Лі-Терра», 2005.

Литвин В. М. Україна: досвід та проблеми державотворення (90-ті роки XX ст.) / НАН України; Інститут історії України ; В.А. Смолій (відп.ред.). Київ: Наукова думка, 2001. 560 с.

Литвин В. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.). Київ, 2000. 360 с.

Касьянов Г. Україна 1997–2007: нариси новітньої історії. Київ, 2008. 432 с.

Мироненко О. М., Римаренко Ю. І., Усенко І. Б., Чехович В. А. Українське державотворення. Невитребуваний потенціал: словник-довідник. Київ: Либідь, 1997. 560 с.

Новітня історія України (1900 – 2000): Підруч. Для іст. спец. вищих навч. зал. / А.Г.Слюсаренко, В.І.Гусев, В.М.Литвин. 2-е вид, переробл. і доп. Київ: Вища школа, 2002. 718 с.

Рубльов О.С., Реєнт О.П. Українські визвольні змагання. 1917–1921 рр. / За заг. ред.В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. Київ: Альтернативи, 1999.

Слюсаренко А. Г. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985– 1999 рр.): навч. посібник. Київ, 2000. 296 с.

Україна в XX ст. 1900 – 2000. Збірник документів і матеріалів. Київ, 2000.

Україна XX ст.: особи та події в контексті великої історії. Київ, 2001.

Україна: друга половина XX ст.: нариси історії. Київ, 1997.

Україна : утворення незалежної держави (1991–2001). Київ: Альтернативи, 2001. 704 с.

Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ ст.: здобутки і проблеми / за ред. Л. Зашкільняка. Львів: Вид-во Львів. нац. ун-ту, 2004. 406 с.

Яковенко Н.М. Вступ до історії. Київ: Критика, 2007.

Допоміжні

Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні: (1917–1953): суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2 кн. Кн. 2. Київ: «Либідь»–«Військо України», 1994. 686 с.

Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення: монографія. Київ : Правова єдність, 2009. 288 с.

Варзар І. М. Ідейно-теоретичні засади державотворчої політики Л.Д.Кучми = Идейно- теоретические основы государствовозидаяющей политики Л.Д.Кучмы: Науково-публіцистичні нариси про Президента України. К. : Українські пропілеї, 1999. 146 с.

Вдовенко С. М. Закордонне українство в національному державотворчому процесі: ідентифікація, організація, взаємовідносини / Національна академія держ. управління при Президентіві України. Чернігів : ЧДТУ, 2004. 209с.

Виттковски А. Пятилетка без плана. Украина 1991–1996. Формирование национального государства, экономика, элиты. Київ, 1998. 240 с.

Верменич Я. Конструювання ідентичностей: роль інтелектуальної еліти України у творенні моделей регіонального розвитку (ХІХ – початок ХХ ст.). *Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки*. Київ, 2005. Випуск 1. С. 246-261.

Денисенко Г.Г. Воєнна історія України в контексті дослідження і збереження культурної спадщини. Київ: Інститут історії України НАН України, 2011. 289 с.

Діденко Ю. В. Народний рух у державотворчих процесах України (1989–2002). Одеса: Астропринт, 2006. 176 с.

Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України; Інститут вищої освіти АПН України. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. 416 с.

Льюшин І. І. Протистояння УПА і АК (армії крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. Київ: Інститут історії України НАН України, 2001. 287 с.

Історія України: Нові підходи в історіографії та археографії / Ред. кол.: Хворостяний (гол. ред.) та ін. Київ, 1989.

Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій. Київ: Генеза, 2004. 496 с.

Капась І.А. Радянський рух Опору в Україні: організація, легітимація, меморіалізація (1941–1953 рр.) / Наук. ред. Т.В. Вронська. НАН України, Інститут історії України; Центральний державний кінофотофоноархів України ім. Г.С. Пшеничного. Київ: К.І.С., 2016. 20 с.

Касьянов Г.В., Толочко О.П. Національні історії та сучасна історіографія: виклики й небезпеки при написанні нової історії України. *Український історичний журнал*. 2012. №6. С.4–24.

Кентій А.В. Українська повстанська армія в 1942-1943 рр. / Відп. ред. С.В. Кульчицький; НАН України. Ін-т історії України. Київ, 1999. 287 с.

- Кентій А. В. Українська повстанська армія в 1944 – 1945 рр. Київ: Інститут історії України, 1999. 220 с.
- Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій вітчизняній війнах (1939 – 1945) / За заг. ред. В. Смолія НАН України. Інститут історії України. Київ: Альтернатива, 1999. 336 с.
- Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ, 2013. 566 с.
- Кравчук Л.М. Держава і влада: досвід адміністративної реформи. Київ: Інформаційно–видавничий центр «Інтелект», 2001. 192 с.
- Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід. / За ред. Ю. Шаповача. Київ: ІПЕНД, 2013.
- Кульчицький С. В. Закономірності державотворчого процесу у незалежній Україні / НАН України; Інститут історії України. Київ, 2001. 160 с.
- Кульчицький С. Сталинський «сокрушительный удар» 1932 – 1933 рр. Київ: Темпора, 2013. – 316 с.
- Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921–1939). Київ: Альтернативи, 1999. 335 с.
- Кульчицький С. Українська революція 2004. Київ, 2005. 368 с.
- Кульчицький С. В., Барановська Н. П., Бикова Т. Б., Богачук С. Г., Верстюк В. Ф. Уряди України у ХХ ст. / Кабінет Міністрів України; НАН України. Київ : Наукова думка, 2001. 608с. : іл.
- Кульчицький С. В., Парахонський Б. О. Україна і Росія в історичній ретроспективі: Нариси: в 3 т. / НАН України; Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2004. Т. 3 : Новітній український державотворчий процес. 328 с.
- Кульчицький С., Якубова Л. Донеччина і Луганщина у XVII–XXI ст.: історичні фактори й політичні технології формування особливого та загального у регіональному просторі / Відп. ред.: В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2015.
- Куць О. М. Мовна політика в державотворчих процесах України: навч. Посібник для поглибленого вивчення студ. проблем політології / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Харків: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2004. 276 с.
- Куць О. М., Лісничий В. В., Куц Ю. О. Етнонаціональні чинники державотворення. Харків: Видавництво ХарРІ УАДУ "Магістр", 2002. 106 с.
- Кучма Л. Д. Вірю в український народ. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2000. 504 с.
- Кучма Л. Д. После майдана: Записки президента. 2005–2006 / Кучма Л. Д. – Київ: Довира ; М. : Время, 2007. 688 с.
- Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – перша третина ХХ століття). Київ: СтилоС, 2001. 585 с.
- Литвин В. М. Украина: политика, политики, власть. На фоне политического портрета Л. Кравчука. Київ: Альтернативы, 1997. 335 с.
- Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність : запасний гравець Європи. Дрогобич : Відродження, 2004. 488 с.
- Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. Київ: ІПіЕНД ім. І. Кураса НАНУ, 2012.

Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри. Патирляк І.К. «Перемога або смерть»: український визвольний рух у 1939 – 1960-х рр. / Центр досліджень визвольного руху. Львів: Часопис, 2012. 512 с.

Незалежність України : історичні витoki та перспективи : матеріали наук.– практ. конф., 22 серпня 1996 р. / ред. В. А. Смолій ; НАН України, Інститут історії України. Київ: [Б.в.], 1997. 228 с.

Окупаційний режим в Криму: 1941–1944 рр. За матеріалами преси окупаційних властей: Пер. з рос. / Упоряд. В.М. Гуркович. Сімферополь: Таврія, 1996. 120 с.

Радянські органи державної безпеки у 1939 – червні 1941 р.: документи ГДА СБ України / Упоряд.: В. Даниленко, С. Кокін. 2-ге вид., перероб. Ч. 2. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 608 с.

Римаренко Ю. І., Вівчарик М. М., Картунов О. В., Кресіна І. О., Римаренко С. Ю. Етнос. Нація. Держава: Україна у контексті світового етнодержавницького досвіду / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. Київ, 2000. 516 с.

Становлення владних структур в Україні (1991–1996). Київ, 1997. 178 с.

Стратегії розвитку України: теорія і практика. Київ: НІСД, 2002. 864 с.

Телешун С. Державний устрій України: проблеми політики теорії і практики. Івано-Франківськ, 2000. 344 с.

Турівний В.П. Сучасне українське державотворення: національно-політична суть, етнопедagogічний аспект– Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. 208 с.

Ходаковський В.Ф. Філософія українського державотворення (політологічний аналіз новітньої історії): навч. посібник / АПН України ; Інститут вищої освіти. Херсон, 2007. 545 с.

Шаповал В. М. Виконавча влада в розвинутих країнах (конституційно-правовий аспект). Київ, 1996. 320 с.

Шаповал Ю. Україна ХХ ст.: особи та події в контексті важкої історії. Київ: Генеза, 2001. 557 с.

Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності: курс лекцій. Київ, 1999. 480 с.

Яневський Д. Хроніка помаранчевої революції. Харків, 2005. 320 с.

Ясь О. Українська зарубіжна історіографія 1945-1991 рр. у світлі рефлексій її репрезентантів. *Ейдос. Альманах теорії та історії історичної науки*. Київ, 2005. Випуск 1. С. 333 – 358.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Інститут історії НАН України: <http://www.history.org.ua>

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>

Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua>

Літопис УПА. URL: <https://litopysupa.com/ua>

Енциклопедія історії України <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>

Електронна бібліотека «Diasporiana» <https://diasporiana.org.ua>

Англomовна Енциклопедія України в Інтернеті <http://www.encyclopediaofukraine.com>